

EDUSKUNNAN VASTAUS 287/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi valtioneuvostosta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi valtioneuvostosta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 270/2002 vp).

Valiokuntakäsittely

Perustuslakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (PeVM 13/2002 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

valtioneuvostosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Valtioneuvoston organisaatio ja toimialajako

1 §

Valtioneuvoston organisaatio

Valtioneuvostossa on seuraavat ministeriöt:

- 1) valtioneuvoston kanslia;
- 2) ulkoasiainministeriö;
- 3) oikeusministeriö;
- 4) sisäasiainministeriö;
- 5) puolustusministeriö;
- 6) valtiovarainministeriö;
- 7) opetusministeriö;
- 8) maa- ja metsätalousministeriö;
- 9) liikenne- ja viestintäministeriö;
- 10) kauppa- ja teollisuusministeriö;
- 11) sosiaali- ja terveysministeriö;
- 12) työministeriö;
- 13) ympäristöministeriö.

Valtioneuvoston yhteydessä on oikeuskanslerinvirasto, josta säädetään erikseen.

2 §

Ministeriöiden toimialat

Ministeriöiden toimialasta ja asioiden jaosta niiden kesken säädetään lailla tai valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Pääministeri

Pääministerin tehtävistä valtioneuvoston johtamisessa säädetään perustuslaissa.

Pääministeri valvoo hallitusohjelman toimeenpanoa ja toimii 23 §:n 1 momentissa säädettyjen ministerivaliokuntien puheenjohtajana.

Pääministeri huolehtii Euroopan unionissa päätettävien asioiden valmistelun ja käsittelyn yhteensovittamisesta valtioneuvostossa.

4 §

Ministerit

Ministeri toimii ministeriön päällikkönä tai käsittelee ministeriöiden toimialaan kuuluvia asioita.

Työnjaosta ministereiden kesken ministeriössä päättää valtioneuvosto.

Jokaisella ministerillä on tehtävänsä mukainen nimike, joka vahvistetaan ministeriksi nimittämisen yhteydessä.

5 §

Ministerin sijaisuus

Valtioneuvosto määrää pääministerin sijaiseksi sekä muun ministerin sijaiseksi toisen valtioneuvoston jäsenen sen varalta, ettei pääministeri tai muu ministeri voi tilapäisen esteen takia hoitaa tehtäviään. Pääministerin sijaisuudesta on muutoin voimassa, mitä siitä perustuslaissa säädetään.

Ministerin sijaisesta ministerivaliokunnassa valtioneuvosto voi määrätä erikseen.

6 §

Valtiosihteeri

Pääministeriä avustamaan voidaan nimittää pääministerin toimikaudeksi valtiosihteeri. Pääministeri voi määrätä valtiosihteerin toimimaan sijaisenaan asioiden valmisteluun liittyvissä tehtävissä.

7 §

Ministeriön organisaatio

Ministeriö jakautuu osastoihin ja tarpeen mukaan muihin toimintayksiköihin ministeriön tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi.

Ministeriön järjestysmuodosta ja toiminnan yleisestä järjestämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä asiasta voidaan antaa ministeriön asetuksena annettavalla ministeriön työjärjestyksellä.

8 §

Toimialajako kansainvälisissä asioissa

Valtiosopimuksen ja muun kansainvälisen velvoitteen käsittelee se ministeriö, jonka toimialaan sopimus tai velvoite sisällöltään kuuluu.

Ulkoasiainministeriö käsittelee lisäksi merkittäviä ulko- ja turvallisuuspoliittisia näkökohtia sisältävän valtiosopimuksen ja muun kansainvälisen velvoitteen. Euroopan unionin perussopimusten muuttamista koskevat asiat ulkoasiainministeriö käsittelee yhdessä valtioneuvoston kanslian kanssa.

Ulkoasiainministeriö avustaa 1 momentissa tarkoitettujen kansainvälisten asioiden yhteensovittamisessa. Valtioneuvoston kanslia kuitenkin yhteensovittaa Euroopan unionin perussopimusten muuttamista koskevat asiat sekä Euroopan unionissa käsiteltäviä valtiosopimuksia ja muita kansainvälisiä velvoitteita koskevat asiat siten kuin 9 §:n 2 momentissa säädetään.

9 §

Toimialajako Euroopan unionissa päätettävissä asioissa

Euroopan unionissa päätettävät asiat käsittelee se ministeriö, jonka toimialaan asia sisällöltään kuuluu.

Valtioneuvoston kanslia yhteensovittaa Euroopan unionissa päätettävien asioiden valmistelun ja käsittelyn, jollei valtioneuvoston asetuksella jonkin asiaryhmän osalta toisin säädetä.

10 §

Toimivallan ratkaiseminen

Valtioneuvosto ratkaisee pääministerin esityksestä erimielisyyden siitä, minkä ministeriön käsiteltäväksi jokin asia kuuluu.

Valtioneuvosto voi myös päättää, minkä ministeriön on käsiteltävä sellainen laajakantoinen tai periaatteellisesti tärkeä asia, joka koskee useamman kuin yhden ministeriön toimialaa.

11 §

Toimialajaon muuttamisen vaikutukset

Ministeriöiden toimialajaon muuttuessa siirtyvät ministeriön hallinnonalalle kuuluvat virastot, laitokset, toimielimet ja yhtiöt uuden toimialajaon mukaisen ministeriön hallinnonalalle. Samoin siirtyvät vireillä olevat asiat sekä ministeriön tekemät sopimukset ja muut sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat oikeudet ja velvoitteet uuden toimialajaon mukaiselle ministeriölle.

Valtioneuvosto voi siirtää ministeriöön perustetun viran ministeriöiden toimialajaon muutosta vastaavasti toiseen ministeriöön. Samoin voidaan valtion virkamieslain (750/1994) 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu määrääjäksi nimitetty virkamies siirtää toisen ministeriön palvelukseen määrääjän päättymiseen saakka. Virka ja virkamies voidaan siirtää ilman virkamiehen suostumusta vain, jos siirto ei vaikuta virkamiehen vapauteen valita asuinpaikkansa.

Määrärahan siirtämisestä ministeriön toimialan muuttuessa säädetään valtion talousarvios-
ta annetussa laissa (423/1988).

2 luku

Asioiden ratkaiseminen valtioneuvostossa

12 §

Valtioneuvoston päätöksenteko

Valtioneuvostolle kuuluvat asiat ratkaistaan valtioneuvoston yleisistunnossa tai ministeriössä.

Yleisistunnossa ratkaistaan tasavallan presidentille tehtävät ratkaisuehdotukset, valtioneuvoston asetukset sekä eduskunnalle annettavat valtioneuvoston tiedonannot, selonteot ja kirjelmät samoin kuin sellaiset Euroopan unionissa

käsiteltävät asiat ja muut asiat, joiden yhteiskuntapoliittinen tai taloudellinen merkitys sitä edellyttää. Yleisistunnossa ratkaistavista asioista säädetään lisäksi perustuslaissa, laissa tai valtioneuvoston asetuksella.

Muut kuin 2 momentissa tarkoitettut valtioneuvostolle kuuluvat asiat ratkaistaan ministeriössä.

13 §

Nimitysvalta

Valtioneuvosto nimittää niihin ministeriön virkoihin, joihin nimittämistä ei perustuslaissa tai muussa laissa säädetä tasavallan presidentin tehtäväksi. Nimitysvallan jaosta valtioneuvoston yleisistunnon ja ministeriön välillä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos virkaan nimittäminen tai siirtäminen taikka tehtävään määrääminen säädetään muualla laissa tai asetuksessa valtioneuvoston ratkaistavaksi, asia ratkaistaan valtioneuvoston yleisistunnossa.

14 §

Asian siirtäminen yleisistuntoon

Ministeriön päätettäväksi kuuluva asia on yksittäistapauksessa siirrettävä yleisistunnossa ratkaistavaksi, jos sen katsotaan olevan niin laajakantoinen tai periaatteellisesti tärkeä, että se olisi ratkaistava yleisistunnossa. Siirtämisestä päättää yleisistunto pääministerin tai asianomaisen ministerin esityksestä.

Yleisistunnolle ei kuitenkaan saa siirtää valitus- tai alistusasiaa.

15 §

Asioiden ratkaiseminen ministeriössä

Ministeri ratkaisee toimialaansa kuuluvat asiat sekä johtaa ministeriön toimintaa työnjaon mukaisesti.

Ministeriössä päätettäviä, muita kuin yhteiskunnallisesti tai taloudellisesti merkittäviä asioita voidaan antaa ministeriön esittelijöinä toimi-

vien virkamiesten ratkaistaviksi. Ministeriön asetuksen antamisesta päättää ministeri. Ratkaisuvallan siirron perusteista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä asiaa voidaan antaa ministeriön työjärjestyksellä.

16 §

Ratkaisuvallan pidättäminen ministeriössä

Ministeri voi pidättää itselleen ratkaisuvallan asiassa, joka on annettu virkamiehen päätettäväksi.

Jos virkamies katsoo, että hänen päätettäväkseen kuuluva asia on yksittäistapauksessa yhteiskunnallisesti tai taloudellisesti merkittävä, on asia ennen sen ratkaisemista saatettava ministerin tietoon.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään ministeriön virkamiehen oikeudesta pidättää päätettäväkseen asia, jonka hänen alaisensa muutoin saisi ratkaista.

3 luku

Päätöksentekojärjestys

17 §

Päätöksentekojärjestys valtioneuvoston yleisistunnossa

Valtioneuvoston yleisistunto ratkaisee asiat valtioneuvoston esittelijän esittelystä.

Käsiteltävään asiaan lausuu istunnossa kantansa ensin se ministeri, jonka toimialaan asia kuuluu. Jos erimielisyyttä ilmenee, asia päätetään äänestämällä noudattaen samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Jos esittelijän mielipide eroaa päätöksestä, on se esittelijän pyynnöstä merkittävä valtioneuvoston yleisistunnon pöytäkirjaan.

18 §

Käsittelyn siirtäminen

Valtioneuvosto voi siirtää asian käsittelyä yleisistunnossa.

Valtioneuvoston jäsenten oikeudesta saada päätöksenteko lykätyn asiaan perehtymistä varten säädetään valtioneuvoston asetuksella.

19 §

Esittely tasavallan presidentille

Tasavallan presidentin päätettäväksi säädetty asia esitellään presidentille valtioneuvostossa. Esiteltäessä asioita presidentille valtioneuvostossa tulee vähintään viiden ministerin osallistua käsittelyyn. Presidentti johtaa puhetta asioita hänelle esiteltäessä.

Presidentti tekee päätöksensä valtioneuvostossa sen ministerin esittelystä, jonka toimialaan asia kuuluu. Asian, jonka presidentti päättää valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta, esittelee asianomainen ministeri presidentille valtioneuvoston ratkaisuehdotuksen mukaisesti.

Presidentti päättää sotilaskäskyasioista, sotilaallisista nimitysasioista ja tasavallan presidentin kansliaa koskevista asioista siten kuin niistä erikseen säädetään.

Asian palautumisesta valtioneuvoston valmisteltavaksi säädetään perustuslaissa.

20 §

Tasavallan presidentin päätöksenteko ilman yleisistunnon valmistelevaa käsittelyä

Valtioneuvoston yleisistunnossa ei käsitellä valmistelevasti asiaa, jonka tasavallan presidentti päättää perustuslain tai muun lain mukaan ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta.

21 §

Valtioneuvoston esittelijät

Valtioneuvoston yleisistunnon esittelijöinä toimivat tasavallan presidentin ja valtioneuvoston yleisistunnon nimittämät ministeriön virkamiehet sekä valtioneuvoston määräämät esittelijät.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää valtioneuvoston määräämien esittelijöiden kelpoisuusvaatimuksista.

22 §

Esittelyt

Pääministeri määrää valtioneuvoston yleisistuntojen esittelypäivät ja esittelyjärjestyksen.

Pääministeri voi määrätä ajankohdan, johon mennessä valtioneuvoston yleisistunnossa käsiteltävä asia on siellä esiteltävä.

Valtioneuvoston kanslia vahvistaa yhteistoinnassa tasavallan presidentin kanslian kanssa ajankohdat, jolloin asioita esitellään valtioneuvostossa tasavallan presidentille.

Pääministeri voi antaa yleisiä määräyksiä virkamiesten saapuvillaolosta valtioneuvoston yleisistunnossa ja esiteltäessä asioita tasavallan presidentille.

23 §

Ministerivaliokunnat

Valtioneuvostossa on ministerivaliokunnat ulko- ja turvallisuuspolitiikan, Euroopan unionia koskevien asioiden, raha-asiaiden sekä talouspolitiikan valmistelua varten. Näiden ministerivaliokuntien jäsenten tulee olla valtioneuvoston jäseniä. Valiokuntien tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvosto voi tarvittaessa asettaa muitakin ministerivaliokuntia.

24 §

Ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa käsittelevän ministerivaliokunnan ja tasavallan presidentin yhteinen kokous

Ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa käsittelevä ministerivaliokunta voi kokoontua yhdessä tasavallan presidentin kanssa.

25 §

Päätöksentekojärjestys ministeriössä

Ministeriössä asiat ratkaistaan esittelystä, jollei valtioneuvoston asetuksella erityisestä syystä toisin säädetä.

Jos esittelijän mielipide eroaa päätöksestä, on se esittelijän pyynnöstä merkittävä asian toimituskirjan arkistokappaleeseen.

26 §

Tasavallan presidentin este

Tasavallan presidentin este todetaan valtioneuvoston yleisistunnossa. Presidentin tehtävien hoitamisesta presidentin esteen aikana säädetään perustuslaissa. Presidentin estettä koskevan asian esittely yleisistunnossa kuuluu oikeusministeriölle.

Presidentin pysyvästä esteestä annetaan tieto Suomen säädöskokoelmassa julkaistavalla valtioneuvoston ilmoituksella.

4 luku

Erinäisiä säännöksiä

27 §

Valtioneuvoston ohjesääntö

Valtioneuvoston asetuksena annettavassa valtioneuvoston ohjesäännössä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston toiminnasta ja järjestysmuodosta sekä ministeriön virkamiesten kelpoisuusvaatimuksista.

28 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 5 §:ää sovelletaan kuitenkin vasta siitä päivästä alkaen, jona valtioneuvosto on nimitetty ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Tällä lailla kumotaan valtioneuvostosta 30 päivänä maaliskuuta 1922 annettu laki (78/1922) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

valtion virkamieslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun valtion virkamieslain (750/1994) 7 §:n 1 momentin 2 kohta ja 26 §, sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 281/2000 ja 26 § laissa 480/1999, sekä

lisätään lakiin uusi 26 a § seuraavasti:

7 §

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen:

2) valtiosihteerin, valtiosihteerin kansliapäällikkönä, kansliapäällikön, osastopäällikön ja toimistopäällikön virka sekä sitä vastaava tai ylempi virka;

3) valtiosihteeri, valtiosihteeri kansliapäällikkönä, kansliapäällikkö, alivaltiosihteeri ja osastopäällikkö sekä näitä virka-asemaltaan vastaavat ministeriön virkamiehet, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään;

4) valtioneuvoston asetuksella säädettävien virastojen päälliköt; sekä

5) ministerin erityisavustaja.

26 §

Sen lisäksi, mitä 25 §:n 2 momentissa säädetään irtisanomisen perusteista, voidaan seuraavat virkamiehet irtisanoa, kun siihen on viran luonne huomioon ottaen hyväksyttävä ja perusteltu syy:

1) valtioneuvoston oikeuskansleri ja apulaisoikeuskansleri;

2) puolustusvoimain komentaja;

26 a §

Sen lisäksi, mitä 25 §:n 2 momentissa ja 26 §:ssä säädetään irtisanomisen perusteista, voidaan valtiosihteeri ja ministerin erityisavustaja irtisanoa, jos hän menettää sen ministerin luottamuksen, jonka toimikaudeksi hänet on nimetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

ulkoasiainhallintolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä helmikuuta 2000 annetun ulkoasiainhallintolain (204/2000) 15, 16 ja 29 §
seuraavasti:

15 §

Virkaan nimittävä viranomainen

Tasavallan presidentti nimittää virkaan ulkoasiainministeriön valtiosihteerin kansliapäällikkönä ja alivaltiosihteerin. Presidentti päättää myös valtiosihteerin kansliapäällikkönä tai alivaltiosihteerin virassa toimivan henkilön nimitämisestä ulkoasiainneuvoksen virkaan.

Muihin ulkoasiainhallinnon virkoihin nimitää valtioneuvosto tai ulkoasiainministeriö sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

16 §

Valtiosihteerin kansliapäällikkönä ja alivaltiosihteerin velvollisuus siirtyä toiseen virkaan

Ulkoasiainministeriön valtiosihteeri kansliapäällikkönä ja alivaltiosihteeri ovat velvolliset siirtymään ulkoasiainneuvoksen virkaan.

29 §

Tasavallan presidentin päätöksenteko ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta

Tasavallan presidentti päättää ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun arvonimen myöntämisestä sekä toisen valtion pyytämästä agrementista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 2003
